

CRONOBIOGRAFÍA DE VALENTÍN PAZ-ANDRADE

Matilde Andrade, nai de Valentín, e Francisco Paz, seu pai.

Valentín Paz-Andrade, de

1899

O 23 de abril nace no barrio do Socorro de Lérez, Pontevedra, fillo de Francisco e Matilde. E o maior de 3 irmáns: Matilde e Carmen. Nesta cidade vai residir e realizar os seus estudos primarios e de segundo ensino. Dende un principio, sendo aínda cativo, vai ser iniciado nas letras polo seu tío Xoán Bautista Andrade.

1916

Da man do seu tío vai coñecer a Castelao en Pontevedra.

1917

Comeza os estudos de Dereito en Santiago.

Colaboracións en *La Correspondencia Gallega*, de Pontevedra.

1919

En novembro participa na II Asamblea Nacionalista Galega, presidida por Castelao, en Santiago.

1921

Licénciase en Dereito pola Universidade de Santiago. Comeza a exercer a defensa na Audiencia de Pontevedra.

1921 Licénciase en Dereito pola Universidade de Santiago

Xullo: Desastre de Annual. Sae en barco para o fronte de África. Comeza a escribir artigos dende Tetuán para *El Noroeste* (A Coruña).

1922

A principios de ano, despois de ser evacuado a Murcia por unha baixa, chega á Coruña como quinto repatriado de Marruecos... O 25 de xullo sae á rúa o primeiro número do xornal *Galicia*, de Vigo, que el dirixe dende os primeiros números.

1923

13 de setembro: Dictadura de Primo de Rivera.

1924

No verán pasa un mes no cárcere de Vigo por dous artigos publicados no *Galicia* (o 28 e o 30 de maio).

1925

A finais de ano agrávase a persecución contra o *Galicia*; o gobernador civil de Pontevedra decreta a suspensión, aínda que logo o Ministro de Gobernación revoca a orde.

1926

O 15 de setembro, *Galicia* desaparece definitivamente.

1927

En abril faise cargo do asesoramento da Sociedade de Armadores de Bouzas «La Marítima». D. José Barreras funda *Industrias Pesqueras*, revista marítima quincenal na que colabora dende o primeiro número. En decembro visita París e os portos da Bretaña.

1928

Publica *Los puertos nacionales de pesca en España. Aportación de Vigo al estudio del problema*.

1930

A principios de ano, fundan en Vigo o Grupo Autonomista Galego, do que é nomeado Presidente. Comezan os mitins.
25 de marzo: Pacto de Lestrove.
25 de xullo: Mitin no García Barbón de Vigo con Castelao e Otero Pedrayo. Xantar na Barxa.
25 de setembro: participa na reunión do Pazo de Barrantes.

1931

Forma parte da ponencia de 5 membros do S. E. G. que elaboran o anteproxecto do Estatuto de Galiza.

14 de abril: Proclamación da II República.

26 de abril: participa no acto organizado polo Grupo Autonomista de Vigo (en memoria das vítimas de Carral) xunto con Castelao, Risco, González Salgado e Otero Pedrayo.

Múltiples mitins como candidato a Diputado das Cortes Constituíntes:

12 de maio: mitin galeguista en Santiago con Castelao, Salvador Cabeza de León, Carballo Calero e Casas.

28 de xuño: eleccións ás Cortes Constituíntes.

25 de xullo: mitin galeguista no García Barbón de Vigo con Vicente Risco, Alonso Ríos, Otero Pedrayo, Castelao e Suárez Picallo.

A principios de Nadal, fica constituído en Pontevedra o Partido Galeguista.

1932

3 de xaneiro: atentado na rúa do Príncipe no que recibe 5 disparos.

Estaba a mediar na folga que os mariñeiros sostían contra os armadores.

1933

En outubro é nomeado profesor auxiliar da Escola Superior de Traballo de Vigo.

1934

Castelao, trasladado a Badajoz, escíbelle (23-XI-34) que debe ser o seu sustituto na Secretaría Política do Partido.

1936

Febreiro: candidato ao Parlamento pola circunscrición de Pontevedra na Candidatura Republicana de Centro. Nesta época escribe asiduamente pra *El Pueblo Gallego*.

A partir do 18 de xullo, pasa os días no seu bufete pendente das noticias. Vai axudar a fuxir por Portugal a varios amigos.

O 9 de setembro é desterrado a Verín, onde vai sufrir outro atentado, pero esta vez sen consecuencias.

1937

A primeiros de ano, é desterrado a Requeixo da Queixa (onde vai escribir non poucos poemas), e no Pazo dos Prada, en Trives, vai coñecer a Pilar, a súa futura esposa. En abril autorízano a vivir en Castro Caldelas, e moi pouco despois en Trives. En Nadal, cancelánlle o desterro.

1938

Volta a Vigo e ao seu traballo no bufete.

1939

Tras ser detido, en agosto é desterrado a Villanueva de la Serena (Badajoz).

O 8 de decembro casa con María Pilar Rodríguez de Prada na Capela do Santo Cristo de Ourense.

1940

O 4 de outubro nace en Vigo Alfonso Valentín Francisco Juan, o seu único fillo.

Pilar, a súa muller, co seu fillo Alfonso

1942

Sucede a D. Fernando de Miguel, na dirección da revista *Industrias Pesqueras*.

1945

Comeza a tertulia do «Alameda», en Vigo.

1948

Viaxe a Francia onde visita aos amigos alí exilados.

1950

Xaneiro: morre Castelao.

En verán pronuncia varias conferencias en Buenos Aires invitado polo Centro Galego. É recibido polo Presidente Perón. Visita tamén Montevideo, San Paulo, Santos e Río de Janeiro. Fúndase en Vigo a Editorial Galaxia.

Laxeiro e Urbano Lugo

1951

Celébrase en Buenos Aires a Mostra de Pintores Galegos. Valentín vaise encargar dende Vigo de xestionalo todo.

1952

En Valparaíso (Chile), do 16 de xaneiro ao 14 de marzo, dicta o curso de Economía Pesquera, organizado pola FAO. Volta a España por Buenos Aires.

1954

De outubro a decembro participa no curso latino-americano de Capacitación Pesqueira en México (FAO). Visita Cuba e Nueva York.

Publica en Buenos Aires *Pranto Matricial* e

Principios de economía pesquera, editado pola FAO en Chile.

México, 1954: con alumnos do curso de Capacitación Pesqueira

1955

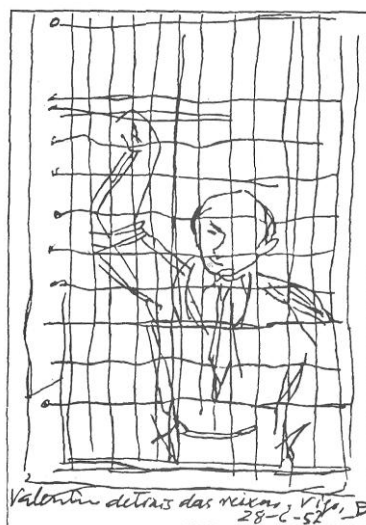
O 1 de febreiro sae pra Bogotá (vía Roma), onde permanece ate xuño, cunha misión de ordenación xurídica e económica das pesquerías, designado pola FAO (ONU).

1957

O 21 de xuño vai ó cárcere (30 días de arresto) por un artigo de *Industrias Pesqueras* (publicado o 15 de setembro do 56) onde criticaba levemente ao Comandante Militar de Marina.

Participa nos actos do Cincuentenario da fundación do Centro Galego de Buenos Aires. A finais de agosto dicta varias conferencias en Montevideo e Sao Paulo.

En setembro, participa no Curso Universitario de Verán que se celebra en Vigo.

1958

En xuño morre Carlos Maside.

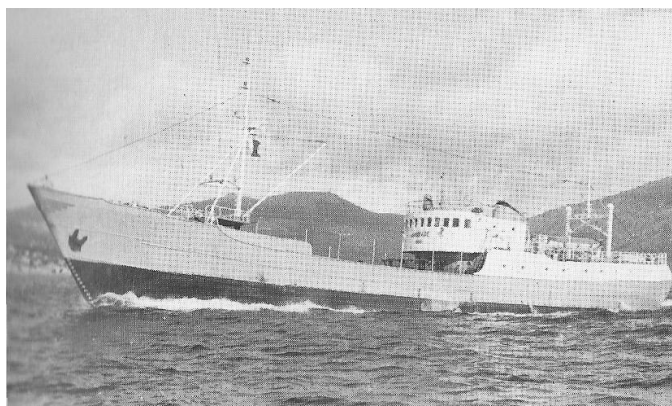
(Colabora no fallido proxecto auspiciado por M. Cordo Boullosa de construción dunha refinería de petróleo en Vigo.

Morre Ramón Cabanillas.

Publica na editorial Galicia de Buenos Aires *Galicia como tarea*.

1960

Fúndase *Pescanova, S. A.*, onde el é nomeado Vicepresidente. Primeiros barcos conxeladores a Sudafrica.

O «Andrade», segundo buque da flota de Pescanova, botado en 1961

1961

O 23 de decembro sofre un grave accidente de tráfico en Lérez, fronte á casa onde nacera, que o mantén máis de tres meses no Sanatorio Domínguez de Pontevedra.

1963

Participa en Londres no II Congreso da FAO sobre buques de pesca.

1964

Proxecto para a creación dun Banco Industrial de Galiza.

Morre Arturo Souto.

O 7 de xuño é nomeado membro numerario da Real Academia Galega.

1965

Participa no II Congreso de Emigración en Santiago de Compostela, como delegado do Centro Galego de Buenos Aires. Novembro: asiste en Goteborg (Suecia) ó III Congreso Técnico da FAO sobre buques de pesca.

Con Luis Vidal Reis, participantes tamén no II Congreso da Emigración Galega, en Santiago (1965)

1966

A primeiros de ano viaxa a Guinea Ecuatorial.

Con Manuel Cordo Boullosa, Alberto Casal e Amalia Rodrigues en Lisboa

18 de maio: conferencia na IIIª Biennale Internationale des Pêches, en Lorient.

O 15 de xullo chega a Buenos Aires invitado polo Centro Galego: conmemóranse os 100 anos do nacemento de Valle-Inclán. Visita tamén Montevideo Lima, Bogotá e Caracas.

1967

O 14 de decembro presenta en Buenos Aires *La anunciación de Valle-Inclán*. Fai este viaxe a Arxentina con José Fernández López, presidente de *Pescanova*.

1968

Publica *Sementeira do vento*.

Participa na Coruña no curso «Perspectivas de Galiza ante o II Plan de Desarrollo».

1969

En setembro participa na Conferencia Internacional sobre inversións na Pesca, en Roma.

1970

En maio participa na Conferencia Internacional sobre arrastre en Reykyavik (Islandia).

Éditase en Madrid (Siglo XXI) *La marginación de Galicia*.

Co seu fillo Alfonso, nunha Conferencia internacional en Reykyavik (Islandia)

1973

O 23 de abril nace o seu neto Valente.

Setembro: Celébrase por primeira vez en Vigo a Exposición Mundial de Pesca.

Co seu neto Valente

1974

Participa na III Conferencia da ONU sobre Dereito do Mar en Caracas.

Volta por Brasil, seguindo o rastro de Guimarães Rosa.

É designado representante galego na Junta Democrática, creada en París.

1975

Aparece a reedición pentalingüe de *Pranto matricial*. Recibe o Pedrón de Ouro.

1976

Morre Otero Pedrayo.

En xullo participa nun ciclo de Conferencias sobre Pesca da Universidade de Vigo.

O 4 de decembro entra a formar parte da Comisión Negociadora da Oposición Democrática representando a Galicia como independente.

1977

O 15 de Xuño é elixido senador pola Candidatura Democrática Galega.

O 4 de decembro ten lugar unha gran manifestación de reivindicación da autonomía por toda Galiza.

Reunión no 77 da Comisión Negociadora da Oposición

1978

11 de febreiro: Lee o discurso de ingreso na Real Academia Galega:

«A galecidade na obra de Guimaraes Rosa».

Concédeselle a Cruz de San Raimundo de Peñafort.

Na manifestación do 4 de decembro en Vigo

Viaxe a Canadá nunha Comisión ao Senado. Participa tamén na Semana da Cultura Galega en París.

Morre Lorenzo Varela.

1979

Sae do prelo *Cen claves de sombra*.

O 20 de xaneiro concédeselle a Medalla «Ciudad de Pontevedra».

Morren Luis Seoane, C. E. Ferreiro e E. Blanco-Amor.

1982

Sae do prelo *Castelao na luz e na sombra*.

1983

O 4 de abril participa no Museo Carlos Maside nunha mesa redonda organizada pola Área de Ciencias Marinas do S. E. G. sobre pesca.

O 13 de xullo pronuncia o Pregón na Inauguración da Feira do Libro, en Vigo.

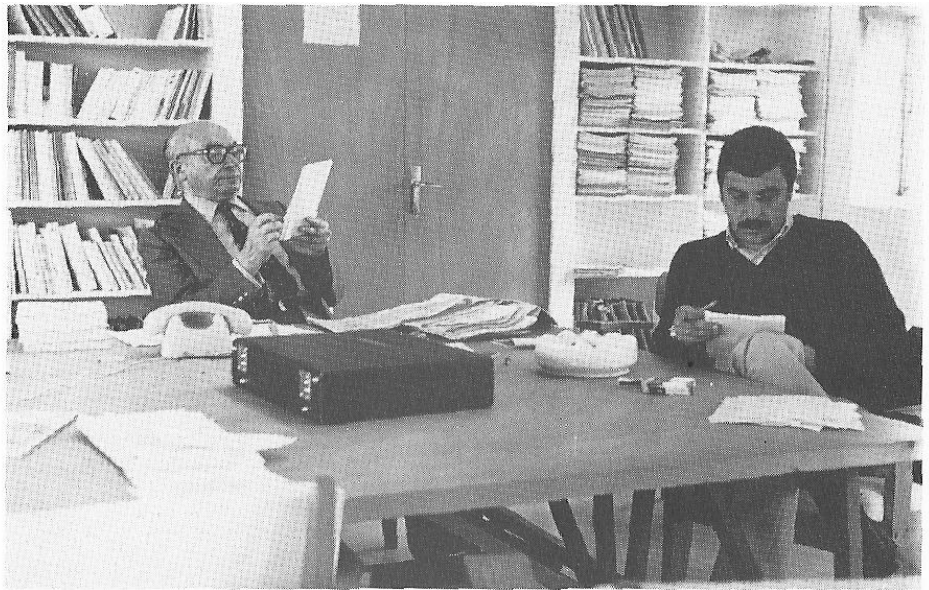
1984

O 16 de xaneiro recibe a Medalla ó Mérito Social Marítimo.

Concédeselle a Medalla Castelao da Xunta de Galicia.

O 28 de decembro intervéñ no acto de clausura en Barcelona da exposición sobre Castelao organizada por Sargadelos.

É designado Presidente de «Amigos do Museo de Pontevedra».

Con Francisco R. Viales, correxindo as probas do «Castelao na luz e na sombra»

1985

O 5 de decembro é nomeado Académico de Número da Academia Galega Ciencias.

Publica *Galiza lavra a sua imagen*.

1986

O 23 de maio o Concello de Vigo homenaxea a Valentín concedéndolle a primeira Medalla de Ouro da cidade.

O 29 de xuño recibe o premio «Trasalba» da Fundación Otero Pedrayo.

1987

O 19 de maio falece en Vigo. Vai ser enterrado no seu Lárez natal.

ÍNDICE CRONOLÓXICO DE CARTAS

O proceso electoral

1930

1. AR. Otero Pedrayo, V. Risco e F. L. Cuevillas
2. A R. Otero Pedrayo
3. AV. Risco
4. A X. Núñez Búa
5. AV. Risco
6. A M. Gama Casaderrey
7. A Manuel Pórtela Valladares

Xestación do Estatuto

1931

8. D. Calzado Poceiro
9. A. Abal Ozores

1932

10. AR. Carballo Calero
11. A M. Pórtela Valladares

1934

12. A Castelao

O desterro

1937

13. A. J. Novas Guillan

Os amigos no exilio

1945

14. A Castelao

1946

15. A Urbano Lugrís
16. A Manuel Pórtela Valladares

1947

17. A Castelao

1948

18. A Manuel Pórtela Valladares

1950

19. A Virxinia Pereira Renda

20. A Pedro Nieto Antúnez

21. A Rafael Dieste

1951

22. A Virxinia Pereira Renda

23. A Josefina Rodríguez Castelao

24. A Eduardo Blanco-Amor

A xeira americana

1954

25. A Xosé Núñez Búa

26. A Ramón Martínez López

27. A Francisco Fernández del Riego

28. A Domingo Quiroga

29. A Rafael Dieste

1955

30. Jesús Freiré Costas

31. Fernando de Miguel Rodríguez

32. Ángel Fernández

33. Francisco Fernández del Riego

34. Julio Luna Sauvat

35. Domingo Quiroga Ríos

36. Carlos Maside

37. Xosé Núñez Búa

38. Luís Seoane López

39. Florencio Delgado Gurriarán

40. Rafael J. Portanet

41. Arturo Souto

1957

42. A Ramón Cabanillas

43. A Isaac Díaz Pardo

44. A Isaac Díaz Pardo

45. A Carlos Maside

De volta en Vigo

1958

- 46. A Eduardo Blanco-Amor
- 47. A Ramón Mourente
- 48. A Isaac Díaz Pardo
- 49. A Manuel Colmeiro
- 50. A Laxeiro
- 51. A Isaac Díaz Pardo

1959

- 52. A Eduardo Blanco Amor
- 53. A Eduardo Blanco Amor
- 54. A Isaac Díaz Pardo

O mar que nos leva

1960

- 55. A Laxeiro
- 56. A Eduardo Blanco Amor

1961

- 57. A Díaz Pardo

1962

- 58. A Manuel Colmeiro
- 59. A Arturo Souto
- 60. A Pedro Nieto Antúñez
- 61. A Eduardo Blanco Amor
- 62. A Julio Luna Sauvat
- 63. A Laxeiro
- 64. A Arturo Souto
- 65. A Enrique Fuentes Quintana
- 66. A José Fernández López
- 67. A Alvaro Gil Várela
- 68. A Domingo Quiroga
- 69. A Gonzalo Losada
- 70. A José Fernández López
- 71. A Laxeiro
- 72. A Colmeiro
- 73. A Eduardo Blanco-Amor
- 74. A Virxinia Pereira Renda

1963

- 75. A Luís Seoane
- 76. A Arturo Souto

77. A Osorio-Tafall

1964

78. A Osorio-Tafall

79. A Arturo Souto

80. A Luís Seoane

81. A Xosé Núñez Búa

82. A Eduardo Blanco-Amor

83. A Luís Seoane

84. A Carmen Muñoz de Dieste

85. A Teresa e Josefina R. Castelao

86. A Luís Seoane

1965

87. A Xosé Núñez Búa

88. A José Villamarín Prieto

89. A José Villamarín Prieto

90. A Luís Soto Ferná

1966

91. A Xosé Núñez Búa

92. A Gonzalo Losada

93. A Xosé Núñez Búa

94. A Enrique Fuentes Quintana

95. A Isaac Díaz Pardo

1967

96. A Laxeiro

97. A Virxinia Pereira Renda

1968

98. A Guilherme de Almeida

99. A Isaac Díaz Pardo

100. A Emilio González López

1969

101. A Ramón Otero Pedrayo

102. A Emilio González López

103. A Xosé Núñez Búa

104. A Ernesto Guerra da Cal

105. A Rodolfo Prada

1970

106. A Eduardo Blanco Amor

107. A Teresa e Josefina R. Castelao

1971

108. A Ramón Piñeiro
109. A Eduardo Blanco Amor

1972

110. A Emilio González López
111. A Manuel Colmeiro

1974

112. A Xosé Filgueira Valverde

1975

113. A Isaac Díaz Pardo

No Senado

1977

114. A José Isorna
115. A Ramón Piñeiro
116. A Osorio-Tafall
117. A Xosé Núñez Búa
118. A Newton Freitas
119. A Xosé Neira Vilas
120. A Xosé Núñez Búa
121. A Osorio-Tafall
122. A Isaac Díaz Pardo
123. A José María Peridis
124. AJordiPujol
125. AJordiPujol
126. A Manuel Meilán
127. A Roxelio Rodríguez de Breaña

Castelao na luz e na sombra

1980

128. A Ramón Piñeiro
129. A Celestino Fernández de la Vega

1981

130. A Florencio Delgado Gurriarán

1982

131. A Aurelio Buarque de Holanda

1983

132. A Xosé B. Abreira

133. A Felipe González Márquez

1984

134. A Osorio Tafall

1985

135. A Isaac Díaz Pardo